

Przedmiotowy System Oceniania z Podstaw Przedsiębiorczości ZSZ

Ocena dopuszczająca – wymagania konieczne

Ocena dostateczna – wymagania konieczne + podstawowe

Ocena dobra – wymagania konieczne + podstawowe + rozszerzające

Ocena bardzo dobra – wymagania konieczne + podstawowe + rozszerzające + dopełniające

Ocena celująca – wymagania konieczne + podstawowe + rozszerzające + dopełniające + wykraczające

Część I. Wybrane zagadnienia z komunikacji interpersonalnej

Uczeń potrafi:

Ocena dopuszczająca:

- wskazuje cechy i umiejętności człowieka przedsiębiorczego
- rozróżnia komunikację werbalną i niewerbalną
- identyfikuje uczestników procesu komunikacji
- dobiera podstawowe informacje do zaprezentowania własnej osoby
- rozróżnia zachowanie bierne, agresywne i asertywne

Ocena dostateczna:

- rozpoznaje swoje mocne i słabe strony
- wskazuje elementy modelu komunikacji interpersonalnej
- wskazuje zasady aktywnego słuchania
- wskazuje bariery występujące w komunikacji interpersonalnej
- planuje autoprezentację
- rozpoznaje obszary własnych zachowań asertywnych, biernych i agresywnych

Ocena dobra:

- planuje sposoby rozwijania swoich umiejętności
- planuje sposoby radzenia sobie ze swoimi słabymi stronami
- wyjaśnia znaczenie pozytywnego myślenia i samoakceptacji
- wskazuje cechy dobrego nadawcy i odbiorcy
- wykorzystuje techniki komunikacji werbalnej i niewerbalnej w różnych sytuacjach życiowych
- wskazuje czynniki efektywnego porozumiewania się
- wskazuje rolę prezentacji w różnych sytuacjach życiowych
- dobiera właściwe techniki i środki do przeprowadzenia autoprezentacji
- wskazuje sytuacje, w których asertywne zachowanie ułatwia budowanie właściwych relacji między ludźmi
- dobiera sposób asertywnego zachowania do wybranej sytuacji

Ocena bardzo dobra:

- wyznacza cele własnego rozwoju zawodowego
- uzasadnia znaczenie komunikacji interpersonalnej w tworzeniu właściwych relacji w życiu osobistym i szkole
- uzasadnia znaczenie autoprezentacji w różnych sytuacjach życiowych
- przeprowadza autoprezentację
- uczestniczy w ocenie społecznej autoprezentacji kolegów
- planuje doskonalenie własnych zachowań asertywnych
- wskazuje przyczyny zachowań agresywnych i biernych

Ocena celująca:

- porównuje wyznaczone cele rozwoju zawodowego z aktualną sytuacją i prognozami dla rynku pracy
- uzasadnia znaczenie komunikacji interpersonalnej w tworzeniu właściwych relacji w życiu zawodowym
- dokonuje samooceny przeprowadzonej autoprezentacji
- uzasadnia znaczenie asertywnego zachowania w budowaniu właściwych relacji międzyludzkich
- wskazuje i analizuje różne sytuacje zawodowe, w których pomaga umiejętność asertywnego zachowania

Część II. Gospodarka rynkowa

Uczeń potrafi:

Ocena dopuszczająca:

- podaje przykłady potrzeb ludzkich i sposobów ich zaspokajania
- rozróżnia zasoby ekonomiczne dóbr i usług
- interpretuje pojęcie rynku
- rozróżnia podmioty występujące na rynku
- wskazuje elementy rynku
- definiuje prawo popytu i podaży
- definiuje pojęcia własności
- rozróżnia systemy gospodarcze
- interpretuje pojęcia wzrostu i rozwoju gospodarczego
- interpretuje pojęcia: PKB i PKB/ 1 mieszkańca
- interpretuje podstawowe pojęcia związane z bezrobociem: bezrobocie, zasoby pracy, bierni zawodowo, aktywni zawodowo, stopa bezrobocia, bezrobotny
- rozróżnia rodzaje bezrobocia
- interpretuje pojęcia: inflacja, stopa inflacji
- rozróżnia inflację kosztową i popytową
- interpretuje pojęcia: polityka, fiskalna, budżet państwa, deficyt budżetowy
- wskazuje podstawowe źródła dochodów i kierunki wydatków budżetu państwa
- interpretuje pojęcia: polityka monetarna
- wskazuje instytucje finansowe w polskiej gospodarce
- interpretuje pojęcie gospodarstwa domowego
- wskazuje źródła dochodów gospodarstw domowych
- wskazuje kierunki wydatków gospodarstw domowych
- interpretuje pojęcie inwestowanie
- wskazuje możliwości inwestowania własnych pieniędzy
- identyfikuje instytucje zajmujące się ochroną praw konsumenta
- wskazuje na czym polega ochrona praw konsumenta
- definiuje pojęcia: przedsiębiorstwo, koszty, przychody, zysk, strata
- podaje przykłady przedsiębiorstw na polskim rynku
- definiuje pojęcia: handel zagraniczny, eksport, import

Ocena dostateczna:

- interpretuje pojęcie rzadkości
- wskazuje główne cechy charakterystyczne potrzeb człowieka
- interpretuje prawo popytu i podaży
- wskazuje czynniki wpływające na popyt i podaż
- rozróżnia formy własności
- podaje przykłady różnych form własności
- wskazuje różnice między wzrostem a rozwojem gospodarczym
- wskazuje cele polityki gospodarczej państwa
- wskazuje możliwości wykorzystania wskaźników PKB i PKB/ 1 mieszkańca do analizy wzrostu i rozwoju gospodarczego
- charakteryzuje poszczególne rodzaje bezrobocia
- wskazuje skutki bezrobocia
- wskazuje przyczyny inflacji popytowej i kosztowej
- wskazuje skutki inflacji
- wskazuje rolę budżetu państwa w gospodarce
- wskazuje przyczyny powstawania nadwyżki i deficytu w budżecie państwa

- charakteryzuje funkcje budżetu państwa
- wskazuje cechy i funkcje pieniądza
- wskazuje instytucje odpowiedzialne za prowadzenia polityki monetarnej w Polsce
- rozróżnia gospodarstwa domowe ze względu na źródła ich dochodów
- wskazuje czynniki zmniejszające ryzyko inwestowania oszczędności
- rozróżnia formy oszczędzania pieniędzy
- identyfikuje podstawowe prawa konsumenta
- rozróżnia podstawowe pojęcia związane z ochroną praw konsumenta
- rozróżnia formy własności i formy organizacyjno-prawne przedsiębiorstw
- wskazuje składniki majątku przedsiębiorstwa
- wskazuje korzyści z prowadzenia wymiany międzynarodowej
- uzasadnia potrzebę wymiany gospodarczej z zagranicą

Ocena dobra:

- interpretuje pojęcie kosztu alternatywnego
- interpretuje zasadę racjonalnego gospodarowania
- prezentuje na wykresie zależności między popytem a ceną oraz podażą a ceną
- wskazuje pozacenowe czynniki wpływające na popyt i podaż
- charakteryzuje system gospodarki centralnie planowanej
- charakteryzuje system gospodarki rynkowej
- interpretuje pojęcie gospodarki mieszanej
- porównuje poziom rozwoju gospodarczego wybranych państw
- analizuje tempo wzrostu gospodarczego Polski na podstawie danych statystycznych
- analizuje przyczyny poszczególnych rodzajów bezrobocia
- wskazuje sposoby walki z bezrobociem
- wskazuje rolę państwa w walce z bezrobociem
- wskazuje sposoby walki z inflacją
- rozróżnia rodzaje podatków w polskim systemie podatkowym
- oblicza wysokość podatku dochodowego od osób fizycznych
- analizuje strukturę dochodów i wydatków oraz budżetów samorządowych w Polsce
- analizuje warunki równowagi na rynku pieniężnym
- rozróżnia zadania banku centralnego i banków komercyjnych
- rozróżnia podstawowe narzędzia polityki monetarnej
- wskazuje zależności między wysokością dochodów gospodarstwa domowego a strukturą jego wydatków
- planuje własny budżet
- wskazuje cel inwestowania pieniędzy
- porównuje oferty banków w celu wyboru najkorzystniejszych warunków założenia rachunku lub założenia lokaty
- wskazuje zasady zabezpieczenia emerytalnego
- wskazuje instytucje zajmujące się ochroną praw konsumenta w regionie
- wskazuje źródła prawa dotyczące ochrony praw konsumenta
- wskazuje cechy przedsiębiorstw
- rozróżnia rodzaje spółek
- wskazuje cechy składników majątku przedsiębiorstwa
- ustala wynik finansowy przedsiębiorstwa
- wskazuje bariery występujące w handlu zagranicznym
- wskazuje najważniejsze światowe organizacje gospodarcze

Ocena bardzo dobra:

- wskazuje związek między zaspokajaniem potrzeb człowieka, a zjawiskiem rzadkości
- analizuje skutki wyborów gospodarczych
- analizuje działanie mechanizmu rynkowego
- wyjaśnia znaczenie mechanizmu rynkowego dla funkcjonowania gospodarki rynkowej
- analizuje wzajemne zależności między popytem, podażą a ceną
- analizuje działanie mechanizmu rynkowego w warunkach nierównowagi
- porównuje system gospodarki rynkowej z innymi systemami
- wskazuje wpływ tempa gospodarczego na sytuację ekonomiczną państwa
- wskazuje czynniki wzrostu gospodarczego
- analizuje przyczyny i skutki oraz wielkość bezrobocia w Polsce po roku 1989
- oblicza zasoby pracy oraz stopę bezrobocia wg podanych danych liczbowych
- analizuje wpływ inflacji na zachowania uczestników rynku
- analizuje przyczyny, skutki i wielkości inflacji w Polsce po 1989 r.

- analizuje cele prowadzenia polityki fiskalnej państwa
- analizuje zasady prowadzenia restrykcyjnej polityki fiskalnej państwa
- analizuje wpływ polityki fiskalnej na gospodarkę
- wskazuje cele prowadzenia polityki monetarnej
- analizuje zasady prowadzenia restrykcyjnej i stymulacyjnej polityki monetarnej na gospodarkę
- analizuje zasady prawa Engela
- analizuje strukturę własnego budżetu
- wskazuje sposób postępowania w przypadku inwestowania na giełdzie papierów wartościowych
- analizuje opłacalność różnych sposobów oszczędzania własnych pieniędzy
- wykorzystuje podstawowe przepisy dotyczące ochrony praw konsumenta do rozstrzygania kwestii spornych między sprzedawcą a konsumentem
- wskazuje różnice między spółkami osobowymi a kapitałowymi
- analizuje opłacalność danego przedsięwzięcia gospodarczego
- uzasadnia opłacalność prowadzenia wymiany gospodarczej z zagranicą
- analizuje dane statystyczne dotyczące współpracy gospodarczej Polski z zagranicą

Ocena celująca:

- uzasadnia konieczność racjonalnego gospodarowania w oparciu o przykłady z praktyki gospodarczej
- analizuje reakcję konsumentów i producentów na zmiany cen
- charakteryzuje procesy zmian gospodarczych zachodzące w Polsce po roku 1989
- analizuje poziom rozwoju gospodarczego wybranych państw
- analizuje oddziaływania państwa na wzrost i rozwój gospodarczy
- analizuje wpływ bezrobocia na zachowanie poszczególnych uczestników rynku
- analizuje działania antyinflacyjne w Polsce po roku 1989
- analizuje podstawowe zasady systemu podatkowego w Polsce
- analizuje bieżące działania związane z prowadzeniem polityki monetarnej w Polsce
- analizuje budżet swojego gospodarstwa domowego
- analizuje możliwości minimalizowania ryzyka inwestowania własnych oszczędności w oparciu o rzeczywiste informacje z rynku
- identyfikuje i analizuje różne formy ubezpieczeń
- analizuje problemy konsumentów związane z zawieraniem transakcjami kupna sprzedaży
- porównuje formy organizacyjno--prawne przedsiębiorstw
- charakteryzuje najważniejsze światowe organizacje gospodarcze
- analizuje bieżące informacje dotyczące współpracy gospodarczej Polski z zagranicą

Część III. Wejście na rynek pracy

Uczeń potrafi:

Ocena dopuszczająca:

- interpretuje pojęcie rynku pracy
- interpretuje pojęcie aktywnego poszukiwania pracy
- wskazuje obszary analizy własnych umiejętności i predyspozycji zawodowych
- wskazuje podstawowe aspekty analizy sytuacji gospodarczej regionu
- rozróżnia dokumenty wspomagające proces aktywnego poszukiwania pracy
- wskazuje informacje umieszczane w życiorysie zawodowym
- interpretuje pojęcie rozmowy kwalifikacyjnej
- wskazuje podstawowe źródło prawa pracy
- interpretuje pojęcie etyki
- interpretuje pojęcie bezrobotnego absolwenta

Ocena dostateczna:

- rozróżnia podmioty występujące na rynku pracy
- wyjaśnia na czym polega aktywne poszukiwanie pracy
- rozpoznaje własne umiejętności i predyspozycje zawodowe
- wskazuje źródła informacji o potencjalnych pracodawcach
- wskazuje instytucje wspomagające proces poszukiwania pracy
- sporządza własny życiorys zawodowy

- wskazuje elementy listu motywacyjnego
- wskazuje zasady przygotowania się do rozmowy kwalifikacyjnej
- planuje przygotowanie do rozmowy kwalifikacyjnej
- wskazuje inne przykładowe źródła prawa pracy
- rozpoznaje rodzaje umów dotyczących wykonywania pracy
- wypełnia prawidłowo umowę o pracę
- wskazuje zasady etyki zawodowej
- wskazuje warunki, jakie należy spełniać, aby uzyskać status bezrobotnego absolwenta
- wskazuje sposoby zarejestrowania się w powiatowym urzędzie pracy

Ocena dobra:

- dopasowuje podmioty występujące na rynku pracy do strony popytu i podaży na tym rynku
- wskazuje tok postępowania w procesie aktywnego poszukiwania pracy
- analizuje własne umiejętności i predyspozycje zawodowe
- identyfikuje zakres posiadanych kwalifikacji zawodowych
- wskazuje podstawowe elementy swojej przyszłej pracy zawodowej
- analizuje oczekiwania pracodawców na podstawie różnorodnych źródeł informacji
- wskazuje lokalne i regionalne instytucje wspomagające poszukiwanie pracy i pośredniczące w nawiązywaniu kontaktów między pracodawcami a poszukującymi pracy
- wskazuje cel sporządzania życiorysu zawodowego i listu motywacyjnego
- przygotowuje list motywacyjny w odpowiedzi na ofertę pracy
- wskazuje znaczenie rozmowy kwalifikacyjnej w procesie poszukiwania pracy
- przeprowadza inscenizację rozmowy kwalifikacyjnej
- wskazuje zasady zawierania i rozwiązywania umowy o pracę
- identyfikuje podstawowe prawa i obowiązki pracownika i pracodawcy w świetle uregulowań prawa pracy
- analizuje różnice w sytuacji prawnej osób zawierających umowę o pracę i inne umowy o charakterze cywilnoprawnym
- wskazuje zasady etycznego postępowania w różnych sytuacjach zawodowych
- analizuje prawa i obowiązki bezrobotnego absolwenta
- wskazuje wpływ pozostawiania bez pracy na osobę bezrobotną

Ocena bardzo dobra:

- analizuje zależności między popytem, podażą a wysokością wynagrodzenia na rynku pracy
- planuje własne działania związane z aktywnym poszukiwaniem pracy
- planuje własny rozwój zawodowy na podstawie dokonanej analizy umiejętności i predyspozycji zawodowych
- analizuje sytuację gospodarczą regionu pod względem możliwości zatrudnienia w zawodzie
- sporządza ogłoszenie – ofertę „szukam pracy”
- modyfikuje treść życiorysu zawodowego i listu motywacyjnego w zależności od rodzaju pracy
- inscenizuje rozmowę telefoniczną z pracodawcą
- wskazuje i analizuje zachowania pozytywne i negatywne podczas rozmowy kwalifikacyjnej
- wykorzystuje wskazane przepisy prawa pracy do rozwiązywania podstawowych problemów związanych z podejmowaniem i wykonywaniem pracy
- analizuje zasady etyki wybranego przez siebie zawodu
- planuje własne działania w przypadku kłopotów ze znalezieniem pracy

Ocena celująca:

- wskazuje i analizuje bieżące wydarzenia na rynku pracy
- uzasadnia znaczenie umiejętności aktywnego poszukiwania pracy w odniesieniu sukcesów na rynku pracy
- porównuje plan własnego rozwoju zawodowego z możliwościami na rynku pracy
- wskazuje bieżące informacje o sytuacji i prognozach gospodarczych w regionie
- modyfikuje własne plany zawodowe na podstawie informacji płynących z rynku pracy
- analizuje znaczenie prawidłowo sporządzonych dokumentów: życiorysu zawodowego i listu motywacyjnego w procesie aktywnego poszukiwania pracy
- dostosowuje zachowanie podczas rozmowy kwalifikacyjnej do konkretnych sytuacji
- wskazuje odpowiednie do sytuacji przepisy prawa pracy
- analizuje znaczenie zachowań etycznych w różnych sytuacjach zawodowych
- analizuje bieżące rozwiązania prawne i instytucje dotyczące bezrobotnego absolwenta

Część IV. Samozatrudnienie

Uczeń potrafi:

Ocena dopuszczająca:

- interpretuje pojęcia: samozatrudnienie, i działalność gospodarcza
- podaje przykłady działalności gospodarczej
- rozróżnia rodzaje działalności gospodarczej
- podaje przykłady kosztów związanych z uruchamianiem działalności gospodarczej
- wskazuje przykładowe sposoby finansowania działalności gospodarczej
- wskazuje instytucje, w których dokonuje się rejestracji przedsiębiorstwa osoby fizycznej
- interpretuje pojęcie marketing
- wskazuje elementy otoczenia marketingowego
- wskazuje narzędzia marketingowe
- wskazuje podstawowe elementy biznesplanu
- wskazuje podstawowy cel sporządzania biznesplanu
- interpretuje pojęcie zarządzania
- definiuje pojęcie rachunkowości

Ocena dostateczna:

- wskazuje rodzaje motywów podejmowania działalności gospodarczej
- wskazuje czynniki mające wpływ na podejmowanie decyzji o rodzaju i zakresie prowadzenia działalności gospodarczej
- wskazuje rodzaje kosztów związanych z uruchomieniem działalności gospodarczej
- odróżnia koszty związane z uruchomieniem działalności gospodarczej od kosztów związanych z funkcjonowaniem przedsiębiorstwa
- identyfikuje podstawy prawne różnych form organizacyjno-prawnych prowadzenia działalności gospodarczej
- podaje przykłady działalności koncesjonowanej
- wskazuje cel planowania marketingowego przedsięwzięcia gospodarczego
- identyfikuje instrumenty oddziaływania marketingowego przedsiębiorstwa
- rozróżnia elementy marketingu mix
- wskazuje korzyści wynikające z planowania działalności gospodarczej
- wskazuje podstawowe funkcje zarządzania
- wskazuje źródła przepisów prawnych w zakresie rachunkowości
- wskazuje obowiązki przedsiębiorcy w zakresie rachunkowości

Ocena dobra:

- analizuje własne predyspozycje do prowadzenia działalności gospodarczej
- wskazuje skutki decyzji dotyczącej samozatrudnienia
- wypracowuje pomysły na prowadzenie małej firmy
- analizuje koszty związane z uruchomieniem działalności gospodarczej
- wskazuje źródła finansowania działalności gospodarczej
- wskazuje warunki niezbędne do uzyskania kredytu bankowego na rozpoczęcie działalności gospodarczej
- analizuje czynniki wpływające na wybór formy organizacyjno-prawnej działalności gospodarczej
- wskazuje korzyści i zagrożenia wynikające z prowadzenia przedsiębiorstwa jednoosobowego
- wskazuje procedurę postępowania w celu uruchomienia działalności gospodarczej
- rozróżnia dokumenty rejestracyjne
- identyfikuje wpływ poszczególnych elementów otoczenia marketingowego na przedsiębiorstwo
- wskazuje cel prowadzenia badań marketingowych
- projektuje prosty kwestionariusz ankietowy
- uzasadnia konieczność planowania marketingowego
- uzasadnia celowość sporządzania biznesplanu
- analizuje elementy prostego biznesplanu
- wskazuje cechy i umiejętności dobrego menadżera

- uzasadnia konieczność prowadzenia rachunkowości przez podmioty gospodarcze
- rozróżnia formy opodatkowania przedsiębiorstw osoby fizycznej
- wypełnia fakturę VAT

Ocena bardzo dobra:

- analizuje korzyści i zagrożenia prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek
- rozpoznaje własne uwarunkowania podjęcia decyzji o rodzaju i zakresie działalności gospodarczej
- wskazuje instytucje w regionie wspierające uruchamianie i rozwój małych firm
- analizuje możliwości skorzystania z leasingu
- analizuje własne predyspozycje do prowadzenia działalności gospodarczej w formie spółki lub przedsiębiorstwa jednoosobowego
- wskazuje lokalne instytucje związane z rejestracją działalności gospodarczej
- dobiera dokumenty rejestracyjne do właściwej instytucji rejestrującej działalność gospodarczą
- wypełnia wybrane dokumenty związane z rejestracją działalności gospodarczej
- analizuje otoczenie marketingowe przedsiębiorstwa
- przeprowadza proste badania marketingowe oraz prezentuje ich wyniki
- analizuje znaczenie planowania w działalności przedsiębiorcy
- wskazuje rolę zarządzania w przetrwaniu firmy na rynku i jej rozwoju
- dokonuje ewidencji przykładowych zdarzeń gospodarczych w księdze przychodów i rozchodów

Ocena celująca:

- analizuje motywy podejmowania działalności gospodarczej na własny rachunek
- przeprowadza analizę lokalnego rynku w celu weryfikacji pomysłów na działalność gospodarczą
- analizuje możliwości skorzystania z różnych źródeł finansowania działalności gospodarczej na lokalnym rynku
- porównuje warunki prowadzenia działalności gospodarczej w formie przedsiębiorstwa jednoosobowego z innymi formami organizacyjno-prawnymi
- przygotowuje i wypełnia komplet dokumentów niezbędnych do rejestracji przedsiębiorstwa jednoosobowego
- analizuje wyniki przeprowadzonych badań marketingowych
- sporządza plan marketingowy dla wybranej działalności gospodarczej
- sporządza i prezentuje biznesplan prostej działalności gospodarczej
- analizuje role poszczególnych funkcji zarządzania w procesie decyzyjnym menadżera
- analizuje sposoby zarządzania w przedsiębiorstwach, które funkcjonują na rynku
- wskazuje czynniki wpływające na wybór formy opodatkowania działalności gospodarczej
- dokonuje analizy ewidencji zdarzeń w księdze przychodów i rozchodów

**PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA:
PODSTAWY PRZEDSIĘBIORCZOŚCI
ZASADNICZA SZKOŁA
ZAWODOWA**